

Soevereiniteit, zonder dollardominantie

De dollar is sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog, het symbool van de Amerikaanse supermacht (meer nog dan zijn militaire macht). Eén van de belangrijkste politieke strijdpunten vandaag is de mondiale beweging van landen en regio's die de dominantie van de US-dollar in het internationaal handelsverkeer in vraag stellen en hun soevereiniteit willen veroveren. Zelfs Europese landen, als Atlantische bondgenoten, willen geen economische gendarme in de wereld met dollartekens in de ogen.

Ter herinnering. In november 2017 schreven we in dit maandblad over de oorsprong van de suprematie van de Amerikaanse dollar, geworteld in het Bretton Woods-akkoord van na WOII. Dat akkoord koppelde de dollar aan de goudstandaard (35 dollar per ounce goud). De Franse president **Charles De Gaulle** stond een soevereïnistische economische koers voor en wilde af van de koppeling van de US-dollar aan de goudstandaard. Hij droeg de Nationale Bank van Frankrijk op alle dollars om te zetten in goud. Als alle landen hem zouden volgen, zou de gouddekking voor de dollar wegsmelten als sneeuw voor de zon. Wat de Amerikaanse macht zou aantasten. Daarom bedachten de Amerikanen iets anders. Ze zegden de Bretton Woods-akkoorden *eenzijdig* op onder het bewind van president **Nixon** en **Kissinger** en verankerden de dollar in toen de belangrijkste grondstof voor de economie: petroleum. Goud als dekking voor de dollar werd vervangen door petroleum en gas (1974). Zo kregen we de petrodollar, tot vandaag. Meer dan militaire macht, is de mondiale hegemonie van de dollar de basis van de suprematie van de Verenigde Staten.

Dat hebben de volkeren in de voorbije jaren mogen ondervinden: olierijke en relatief ontwikkelde landen zoals Libië en Irak hadden onder **Sadam Hoessein** en **Moammar al-Qadhafi** plannen om hun olietransacties buiten de petrodollar te organiseren. Irak kreeg een Angelsaksische invasie te verwerken waarin honderdduizenden doden en gewonden vielen (tot op vandaag slachtoffers besmet met verarmd uranium). Het eerste wat de Amerikaanse troepen bij de verovering van Bagdad deden, was het ministerie van Olie bezetten. Dé 'doodzonde' van het Irak van Sadam Hoessein? Hij wilde de petrodollar vervangen door de euro. Libië wilde de US-dollar in de olietransacties vervangen door een Afrikaanse 'gouden Dinar'. Libië werd in een oorlog door het Westen, in ons land gesteund van Groenen tot het Vlaams Belang, vernietigd. Al-Quadhafi werd vermoord. Hierin

speelde de Franse president **Nicolas Sarkozy**, met de VS van president **Barack Obama** "leading from behind", een hoofdrol.

Extra-territorialiteit van de dollar

Nog meer uitgesproken dan de voorbije tientallen jaren hebben de Verenigde Staten van de US-dollar een wapen gemaakt voor economische – en politieke sancties. Mondiaal wil Washington, landen in de pas doen lopen die hun economie, en afgeleid hun politiek systeem, op een soevereïne wijze willen uitbouwen. De Franse minister van Economie verzet zich tegen de Amerikanen als economische gendarme van de wereld. De extra-territorialiteit van de US-dollar heeft verregaande gevolgen voor de handel wereldwijd. Dat betekent juridisch dat het gebruik van de US-dollar, onderworpen is aan de wetten van de VS. In andere woorden, elk land of ondernemer die handelt met dollars kan gesanctioneerd worden als dat bedrijf of land de wetten van de VS niet respecteert.

De eenzijdige terugtrekking van de VS uit wat officieel noemt "The Joint Comprehensive Plan of Action (COPA)", de zogenaamde nucleaire deal met Iran werd gekoppeld aan het terug invoeren van economische sancties ten aanzien van Iran. De andere ondertekenaars (de vijf permanente leden van de VN-Veilighedsraad en Duitsland) en Iran blijven het akkoord verdedigen. De economische sancties die door de VS werden opgelegd aan Iran met de geldende extraterritorialiteit hebben tot gevolg dat grote Europese bedrijven dienden te kiezen tussen hun investeringen en belangen in Iran en hun handelsrelaties, hun bancaire activiteiten, en vestigingen in de VS. Gezien hun grote belangen in de VS heeft bv. de Franse oliemultinational Total en ook de autofabrikant Peugeot ervoor gekozen Iran te verlaten. Voor Total ging het om een gascontract van 4,8 miljard dollar in Iran (het Chinese CNPC heeft de plaats van Total ingenomen). Maar ook voor Belgische bedrijven in Iran richten de Amerikaanse sancties met de dollar als politiek wapen ravages aan. Onder druk

van de sancties van president **Donald Trump** schrapte Punch Powertrain, dat in Sint-Truiden versnellingsbakken voor de auto-industrie ontwikkelt en produceert, noodgedwongen alle handel met Iran. Bedrijfsleider **Cor Van Otterloo** verwijst naar zijn anderhalf jaar activiteit in Iran. Het bedrijf leverde honderdduizend transmissies per jaar aan één van de drie Iraanse autobouwers. Zijn bedrijf loopt 100 miljoen euro omzet mis in een land dat als enige land in het Midden-Oosten een auto-industrie heeft. (De Tijd, 6/11).

Euro versus dollar

De Amerikaanse dollar-politiek en de extraterritorialiteit bracht groot ongenoegen mee in de hoogste kringen van Europa. De schade die Europese bedrijven ondergaan door de Amerikaanse sancties in Iran maar ook door de door Washington opgelegde sancties ten aanzien van Rusland, waarin de Europeanen de vazallen van Washington zijn, zorgt voor gemor in de economische en politieke elite van Europa.

Na meer dan 50 jaar dominantie van de US-dollar in Europa te hebben ondergaan, met uitzondering van Frankrijk onder president De Gaulle, komt er nu toch een reactie. Vorige maand november jl. deed de Europese Commissie een voorstel om energiecontracten tussen Europese bedrijven en andere landen standaard in euro's af te rekenen. Daarnaast overweegt de Europese Commissie een referentieprij voor de olie, in euro's uitgedrukt. Met deze maatregelen trachten Europese landen hun afhankelijkheid van de US-dollar te milderen en de rol van de euro als internationale munt te versterken. De Euro wordt sinds 2002 in een steeds groter aantal landen gebruikt. Vandaag is de feitelijke achtergrond van het conflict tussen Iran en de VS vooral de rol van de petrodollar. Sinds 2012 kan er op de Iraanse oliebeurs, de Kish Commodity Exchange nog nauwelijks met Amerikaanse dollars betaald worden. De Iraanse oliebeurs aanvaardt voornamelijk de euro, de Japanse yen, de Chinese yuan, de Indiase roepie. In het voorjaar van 2013 schafte de Iraanse oliebeurs de petrodollar af. Ook Venezuela schrapte de dollar en verving hem o.m. door de euro. De dollarkwestie verklaart de grote vijandschap van de VS met Iran en Venezuela. Heel wat landen willen de (petro)-dollar overboord gooien. Maar de afhankelijkheid ervan is nog zeer groot in de wereldeconomie.

VS-sancties tegen Iran: keerpunt?

Eerder dit jaar sprak EU-commissievoorzitter **Jean Claude Juncker** in zijn State of the Union zijn ongenoegen uit over de grote dollar-afhankelijkheid van Europese bedrijven. Hij noemt het absurd dat Europese landen 80% van hun import aan olie en gas in US-dollar afrekenen, terwijl slechts 2% van hun energie uit de Verenigde Staten komt. De

Juncker vertelt niet altijd nonsens

wens om de euro een grotere rol te laten spelen in vergelijking met de US-dollar sluit aan bij de wens van de politiek-economisch machtige Europese staten zoals Frankrijk, Duitsland, Italië. Wat energie betreft is de EU de grootste importeur van olie in de wereld met een waarde van 300 miljard euro. Strategisch belangrijk is de passage in de toespraak van Juncker: *"De recente extraterritoriale eenzijdige acties van derden, zoals het opnieuw opleggen van sancties aan Iran en het uitdagen van de internationale op regels gebaseerde handelspraktijken zijn een wake up call ten aanzien van de economische soevereiniteit van Europa."* Europa als enige officiële bondgenoot van de VS in de Trans-Atlantische alliantie bevindt zich nu in een rij landen, die ook het gebruik van de US-dollar willen verminderen en zelfs schrappen. Vooral Duitsland en Frankrijk nemen hierin het initiatief. We denken ook aan Iran, Venezuela, en grootmachten zoals Rusland, China en India.

Internationaal dataverkeer

Er is niet alleen de dominantie van de US-dollar in het mondiale handelsverkeer. Het elektronisch betalingsverkeer bevindt zich in een bedrijf *SWIFT* (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) dat gevestigd is in Waals Brabant. Het is een bedrijf onder controle van de Amerikanen. SWIFT verbindt meer dan 11.000 instituties (banken, bedrijven, overheden) in meer dan 200 landen. In het kader van de economische oorlog tegen Iran hebben de VS Iraanse banken en bedrijven geblokkeerd in SWIFT. Ook hebben de Amerikanen bedreigd Rusland te deconnecteren van SWIFT. Grote landen zoals China, Rusland, die zich bedreigd voelen door de economische handelsoorlog van de VS zijn bezig een soeverein elektronisch betalingsstelsel te ontwikkelen. Rusland ontwikkelde recent het SPFS (System for Transfer of Fi-

nancial Messages). In Duitsland pleitte minister van Buitenlandse zaken **Heiko Josef Maas** voor een Europees betalingssysteem buiten SWIFT, naar aanleiding van de eenzijdige opzegging van de Iran-deal door de Verenigde Staten.

De economische sancties voor Rusland, opgelegd vanuit Washington, grotendeels ten koste van Europa en niet de VS, én de éenzijdige terugtrekking van president Trump uit het nucleaire Iran-akkoord, heeft vele Europeanen de ogen geopend. Daarom dat vele Europese politieke leiders en bedrijfsleiders de rol van de US-dollar willen afzwakken. Dat verklaart de grote vijandigheid van Washington tegen landen die dat willen doen. Wat Europa betreft is de vraag of Washington nog een bondgenoot is of een rivaal? De strijd om soevereiniteit is niet alleen een intrastatelijke, maar ook een interstatelijke uitdaging. Vele landen willen in een multipolaire wereld geen mondiale economische gendarmerie in huis.

Miel DULLAERT